

WYDAWNICTWA w ROKU 1982

- 1—5. „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, dwumiesięcznik. R. XXXV, zeszyt 1—5, nakład 4—3,5 tys. egz.
6. „Analecta Cracoviensia”. R. XIII, nakład 1 tys. egz.
7. Ks. Władysław Smereka, *Drogi krzyżowe. Rys historyczny i teksty (Studium pasyjne)*, wyd. III, nakład 7 tys. egz.
8. O. Augustyn Jankowski, *Zarys pneumatologii Nowego Testamentu*, nakład 2 tys. egz.
9. Ks. Konstanty Michalski, *Spotkanie z prawdą*, nakład 5 tys. egz.
10. George Martin, *Czytanie Pisma Świętego jako słowa Bożego*, tłum. z ang., nakład 20 tys. egz.

 R E C E N Z J E

BRUNO RAMAZZOTTI, *Comunità e missione. L'impegno missionario oggi alla luce di Atti degli Apostoli*. Editrice Missionaria Italiana della Cooperativa Servizio Missionario, Bologna 1978 ss. 254.

Misyjny charakter Kościoła bardzo wyraźnie wyakcentowany w dokumentach Soboru Watykańskiego II znajduje swój oddźwięk w licznych publikacjach; nie tylko bezpośrednio po zakończeniu obrad Vaticanum II, ale także w okresie pełnego uświadomienia praktycznego tego znamiona Kościoła. Wśród tych publikacji należy umieścić książkę znanego misjonarza i biblisty Bruno Ramazzottiego. Autor, znany z innych książek z zakresu tej problematyki, w obecnej pracy podejmuje bardzo istotne zagadnienie przykładu realizacji dzieła misyjnego w Dziejach Apostolskich, a więc w Kościele żyjącym bezpośrednio po czasach Chrystusa.

Prezentowana książka od strony formalnej zawiera krótkie wprowadzenie autora do całości podanych myśli oraz specjalnie do samych Dziejów Apostolskich. Następnie B. Ramazzotti podaje syntetycznie podział Dziejów oraz ich chronologię, wreszcie także krótką notę bibliograficzną wprowadzającą się do podstawowych komentarzy do Dziejów Apostolskich.

Właściwa treść książki została podzielona na dwie zasadnicze części. W części pierwszej autor rozważa obowiązek misyjny Kościoła według Dziejów, w części drugiej zaś obowiązek misyjny wspólnoty kościelnej także według Dziejów. Całość kończy bardzo dokładny indeks tematyczny, który znacznie ułatwia ewentualne odszukanie szczegółowych zagadnień interesujących czytelnika.

Autor zwraca uwagę na istotny i nagły charakter obowiązku misyjnego, który wynika m. in. z oczekiwania zbawienia, z funkcjonalności relacji chrześcijaństwa do pogaństwa oraz z jedności wszystkich wierzących. Na bazie tych podstawowych odniesień rysuje się konieczność do-

strzeżenia sytuacji i idącej za tym akcji ewangelizacyjnej będącej, zdaniem autora, znakiem czasów. W akcji misyjnej zbawienie ukazuje się jako istotny motyw działania misyjnego. Samo zbawienie należy zawsze dostrzegać jako odniesione do całej ludzkości oraz wszystkich ludzi jako jednostki. Aktualizacja takiej wizji biblijnej dokonuje się w Kościele, co bardzo mocno podkreślił papież Paweł VI w *Evangelii nuntiandi*. W Kościele jednak, co więcej, między wszystkimi chrześcijanami powinna istnieć relacja wzajemnego braterstwa; tu autor powołuje się na Dzieje, podając przykłady wzajemnej relacji gmin w Kościele pierwotnym.

Fundamenty obowiązku misyjnego Ramazzotti dostrzega w chrzcie, bierzmowaniu i Eucharystii stanowiących właściwe odniesienie do wspólnotowości zbawienia. Autor obszernie omawia formy obowiązku misyjnego. Uzależnia je od bardzo wielu czynników natury obiektywnej i subiektywnej. Zawsze jednak pozostanie możliwość realizacji mandatu Chrystusa stanowiącego nie tyle zalecenie co raczej obowiązek moralny. W specjalnej nocie zostały omówione możliwości misyjne kobiet. Autor ukazuje jednak także i przeszkody w realizacji obowiązku misyjnego; zarówno te, które zarysowane są w Dziejach, jak i współczesne. Wśród tych ostatnich omawia zagadnienie anonimowych chrześcijan, zbawienie niechrześcijan oraz pierwszeństwo wolności. Ostatecznie zbawienie powszechne i totalne jawi się jako koniec działalności misyjnej. Fakt taki zakłada jednak konieczność respektowania kultur poszczególnych narodów oraz specjalnego stosunku do „Trzeciego świata”. Z tym ostatnim problemem łączy się ściśle potrzeba szczególnie dosłownej realizacji Ewangelii. Mówiąc inaczej chodzi tu o pójście za przykładem Chrystusa, który siedł z nowiną zbawienia do każdego człowieka w sposób bardzo indywidualny, z ogromnym szacunkiem dla niego oraz tego wszystkiego, co posiadał, w sensie tak duchowym, jak i fizycznym.

Całość rozważań kończy Ramazzotti krótkim podsumowaniem, zwracającym uwagę na fakt, że wspólnota dóbr może ukazać się jako wyrażenie wspólnoty braterstwa i jako wymaganie wspólnoty Eucharystii. To stwierdzenie stanowi jednak nie wynik, lecz pole działania, i to chyba nie tylko misyjnego.

Prezentowana książka stanowi bogaty materiał do przemyśleń osobistych, tym bardziej potrzebnych, że jest mocno ukierunkowana na moralny wydźwięk dzieła zbawienia realizowanego przez Chrystusa z zaangażowaniem wszystkich ludzi. Bardzo obfite nasylenie Pismem św., zwłaszcza tekstami Dziejów, stanowi znaczne ułatwienie percepcyjne wielu myśli i stawianych wniosków. Cenne są także dość liczne noty stanowiące uszczegółowienie niektórych rzuconych myśli. Ewentualne dalsze studium tej problematyki ułatwiają obfite przypisy, które mogą służyć pomocą przy sięgnięciu po dalsze lektury poświęcone misjom w aspekcie biblijnym.

Warszawa

KS. ANDRZEJ F. DZIUBA

PIOTR NITECKI, *Ksiądz Eugeniusz Dąbrowski, Apostoł Pisma świętego, 1901—1970*, Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, Warszawa 1982, ss. 211.

Sledząc ostatnie półwiecze bibliistyki polskiej napotyka się stosunkowo wiele nazwisk i postaci ludzi, którzy w tej dziedzinie wiedzy teologicznej mają szczególne zasługi. Do takich postaci można zaliczyć zmarłego w 1970 r. ks. profesora Eugeniusza Dąbrowskiego. Postaci tej ostatnio została poświęcona bardziej syntetyczna praca książkowa, stanowiąca tezę doktorską przedstawioną na Wydziale Teologicznym ATK w Warszawie. Autor,